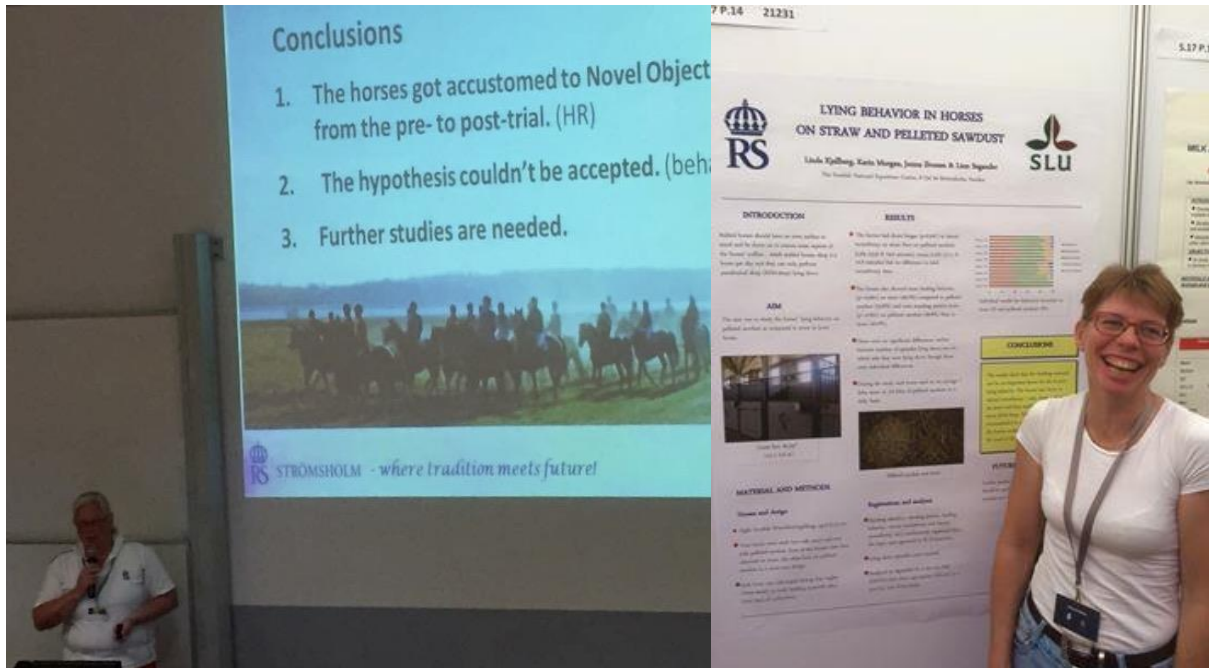

RAPPORT FRÅN EAAP 2015, WARSZAWA

RS hade i år 2 st bidrag: muntlig föredragning av Karin Morgan med "Is group-housed horses less reactive?" (författare K Morgan, I Kåmark, J Lundman, S Sandberg o M Eisersjö) och postern "Lying behaviour in horses on straw and pelleted sawdust" av L Kjellberg, K Morgan, J Ilvonen o L Segander. Dessa ingick i Session 17 som var en ren hästsession.

Hästars välfärd är ett ämne som engagerar många, inte bara människor intresserade av hästar utan även de som är intresserade av djur generellt. Michaela Minero från Italien presenterade The European Animal Welfare Project (AWIN) och hur de har utformat en checklista anpassad till hästar som kan användas av både professionella och amatörer för att utvärdera välfärden i ett stall. Protokollet utgår från fyra generella principer och tolv kriterier som en grupp inom EU enades om 2009 och som ska gälla för alla djur. De fyra principer som ska uppfyllas är: God utfodring, god inhygning, bara hälsa och normalt beteende. I handledningen till checklistan finns tydliga bilder på vad som menas med t ex bra päls, hull, hästens smärttillsstånd etc. Hela protokollet kan laddas ner från sidan härunder. Detta protokoll är tänkt att användas som ett verktyg för att en verksamhet, inte för inspektion som grundar sig på t ex en djurskyddslag. Protokollet är på engelska men kan ändå lämpa sig att som helhet eller i vissa delar användas i undervisningen på alla RS nivåer.

<http://www.animal-welfare-indicators.net/site/flash/pdf/AWINProtocolHorses.pdf>

Denna arbetsgrupp har även utvecklat ett par appar som är gratis och kan laddas ner från Google Play. En heter just AWINHorse och utgår från protokollet ovan. En annan värdefull app heter Horse Grimace Scale som tränar användaren i att bedöma hästens smärta med hjälp av ansiktsuttryck hos hästen.

Ett verktyg att utvärdera arbetsmiljö och -rutiner är "Lean Production". Johanna Öwall hade gjort ett examensarbete om "Lean production in Swedish horse industry". Det är en metod för att identifiera värden och minska avfall. Metoden går ut på att analysera arbetsrutiner, strukturer och handhavande. Hon studerade tre ridskolor och tre travtränare med intervjuer, observationer av dagliga stallrutiner och lean-verktygets värdeflödesanalys. Resultatet indikerade att företagets kärnvärden, kontakt med kunder, hästägare samt affärsutveckling kunde ökas och ge bättre fokus

med tidseffektiva arbetsrutiner och inhysningsförhållanden. Examensarbetet finns på SLU-biblioteket http://stud.epsilon.slu.se/7941/1/owall_j_150520.pdf

De engelska forskarna Parkinson och Bridgen hade undersökt hur hästägare resonerar och var de tar råd ifrån när deras hästar hamnar i akuta sjuk- och skadenödlägen. De vanligaste nödlägen var kolik 37%, andra orsaker 31%, fång 22% samt frakturer 12%. De fann att de av de försäkrade hästarna 90% behandlades initialt vilket var högre än oförsäkrade men det var en lägre behandlingsfrekvens för frakturer och högre för fång än förväntat. Att man ofta valde avlivning för frakturer kan bero på att man traditionellt ser på frakturer som en livsförkortande diagnos. Veterinärens rekommendation vägde tyngst för att välja behandling eller avlivning men även prognos samt hur länge man ägt hästen var betydelsefulla i beslutsfattandet. En sak som förvånade var att man var mer benägen att avliva hingstar jämfört med ston/valacker med samma diagnos.

120 startande polska arabgaloppörer ingick i en studie av Kadzierksi, W. där man undersökte om musik eller massage kunde sänka stressen. Kontrollgruppen bestod av 24 hästar, övriga hästar lyssnade på musik 5 tim per dag eller fick massage, 48 st per grupp. Bägge behandlingarna sänkte cortisolnivåerna och massage sänkte cortisolnivån mer än musik.

I Frankrike finns ett gemensamt nätverk för hästutbildningar och arbetsförmedling "equi-ressources". Detta moderna verktyg redogjorde S. Doaré för. Där kan man t.ex. hitta praktikplatser. Sök på internet www.equi-resources.fr

Stefan Johanson från Hästnäringens Nationella Stiftelse i Sverige är ordförande i European Horse Network, vilket grundades år 2009 på Equus-konferensen. Syftet är att samordna finansiering och resurser på ett effektivt sätt. Stefan berättade om Stiftelse Hästforskning, som är en nordisk forskningsplattform. Han talade även om EU finansiering inom CORDIS (Community Research and Development Service), COST (excellent science network), EIP-Agri (Agri European Innovation Partnership Agriculture & Innovation). Projekt och forskning omsätter €200 t - 3,8M.

Stock, K. presenterade en studie om avelsmål och tillämpning av stamböcker för sporthästar - resultat från en internationell undersökning. De hade skickat ut 22 frågor till 70 avelsorganisationer. Svarsfrekvensen var 26% (19 st), men de hoppades att få in fler svar. Tretton av de 19 svaren var stamböcker ffa från Europa, Australien och Mexico. Hälften av dessa specialiserade avel på inriktning hopp resp dressyr (inte allroundhästar). I medeltal föddes det ca 1060 föl/år (varierar mellan 20-3500) inom organisationen. Det var bara 2-3 organisationer som såg en ökning, medan 6-7 såg en minskning av aveln. När det gäller avelsmål så ökar fokus på beteende och hälsa, emedan allround minskar. Tretton av stamböckerna (dvs alla) vill ha ökat samarbete i framtiden när det gällde FoU om utbyte/dela genetisk information och även avelsmetoder.

Åsa Viklund från SLU, Sverige, talade om linjär bedömning från treårstest. De drog fyra slutsatser om linjär bedömning: 1. Det är möjligt att inkludera i en genetisk utvärdering, 2. det är ett bra komplement till traditionell poängsystem, 3. Det är användbart i avelsarbete och 4. Det kan användas i studier av genomet.

Frevert, H. från Tyskland hade undersökt genetiska parametrar för fälttävlan genom att studera resultat från tyska bruksprov (30 dagars- och 70 dagarstest) i relation till nationella (56459 starter från 13910 hästar) och internationella starter (11206 starter från 2599 hästar). Han såg att för högre nationella klasser och internationella klasser är det fördelaktigt med mera fullblodsinslag 45-50%, där 60% är önskvärt. Hästarna travar sämre, men hoppar desto bättre i terrängmomentet. För internationell tävling är högt fullblodsinslag viktigt!

När det gäller mjölk från ston så anses det vara en växande marknad i Europa pga allergier mot kommjölk, ökat intresse för functional food men även som en råvara till hudvårdande medel. Åsnemjölk anses också kunna hjälpa mot kikhosta. Genom att producera stonmjölk så hoppas kunna bevara fler naturraser genom att de kan generera en intäkt. Lite är också undersökt i detta område och vid studien av Potocnik, K. med Lippizanerston så fann de att de stona gav ca 500 kg mjölk/laktation vilket är hälften av ett kallblod och de tog också längre tid på sig att vänja sig vid mjölkmaskinen (2v – 2 mån). De fann även en stor variation från resp stons mjölkhalter av fett (mv 0,42%), protein (mv 1,5%) samt laktos (mv 6,3%). (Jämförande siffror från kommjölk är fetthalt på 3%, protein 3,4% samt laktos 5%.) De fann när de jämförde fölens viktökning att höga fett- och proteinhalter ledde till bättre tillväxt hos fölen. Även studien genomförd av Ivankovic, A. som undersökte mjölk från åsnor fann liknade variation och innehåll vilket visar att de också kan vara aktuella för mjölkproduktion på liknade villkor.

Fardinho, M.J. hade tittat på hur olika utfodringsnivåer av dräktiga Lusitanoston samt deras föl påverkade fölens nivåer av tillväxthormoner vilket är ett sätt att undersöka hur man kan påverka fölens tillväxttakt. Stona och föl (fölen fodrades genom s k creepfeeding) delades in i 2 grupper: fodrades enligt norm (100%) och fodrades över norm (130%). De kunde inte se någon påverkan av tillväxthormoner av utfodringsintensitet vilket visar att så länge man följer norm så växer fölet på dess genetiska kapacitet. Tillväxthormonernas nivåer hade samband med fölens ålder.

Studiebesök på Janow Podlaski State Stud

Det finns ca 15 statsstuterier i Polen med ca 950 avelston totalt. Raser som föds upp är arabiskt fullblod, angloaraber, engelskt fullblod, Wielkoposki, Silesian (de två sista raserna vbl främst för körning/dressyr), kallblod (främst köttproduktion) samt polska ponnyer (hucul, konik). I Polen finns det idag ca 300 000 hästar men det har minskat med ca 50 000 under de senaste 5 åren, den största minskningen står kallbloden för. På Janow finns ca 550 hästar varav 400 arabiska fullblod och 150 angloaraber. Bland araberna är ca 50 avelston, 15 avelshingstar o 45 galoppörer och bland angloaraberna är 30 avelston o 5 st hingstar. Hela anläggningen är självförsörjande på foder och har 70 anställda varav hälften jobbar med hästarna och resten sköter växtodling och kött djur.

Janow Podlaski är det äldsta och mest kända stuteriet med flera välkända hingstar och ston. Förutom flera välkända arabhingstar som kommer härifrån så deltog en av deras angloaraber i VM i fälttävlan 2015. Stuteriet anlades 1817 av tsar Alexander I. Stuteriet har dock fått flytta under världskrigen och flera gånger blivit av med sitt avelsmaterial ffa till Ryssland men alltid lyckats starta om på nytt med hjälp av besläktade lokala hästar som överlevt. Alla arabhästar rids in och sätts i galoppträning innan de kan bli aktuella för avel. Stona måste träna och tävla en säsong och hingstarna två säsonger. Resultaten från galoppbanan spelar mindre roll utan det viktiga är att de fysiskt och psykiskt tål påfrestningen som träning och tävling innebär.

Under dagen så visades stallar upp och det var även en uppvisning med polska hästraser se bilder nedan.

Så här ser 14 miljoner ut... (12-årigt avelsto som sålts veckan innan vi kom på besök)

Även Janow Podlaski har ett klockstall Framridning inför show

Ryttarna på Huculponnyerna visade sin tävlingsgren:

Deras främsta hingstar visades också upp

Pogrom

Palatino

Konik

Polskt Kallblod